

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 361/2021-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Edenred Slovakia, s. r. o.**, Karadžičova 8, Bratislava, IČO 31 328 695, zastúpenej Mgr. Tomášom Kamencom, advokátom, Špitálska 43, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 10 CoPr 10/2020-305 z 30. decembra 2020 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 30. apríla 2021 domáha vyslovenia porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 10 CoPr/10/2020-305 z 30. decembra 2020 (ďalej len „namietané uznesenie“). Ústavnému súdu navrhuje nálezom vysloviť porušenie jej označených práv namietaným uznesením krajského súdu, toto rozhodnutie zrušiť a vrátiť vec sťažovateľky krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať tiež sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) uznesením č. k. 17 Cpr 8/2020-268 z 30. septembra 2020 pozastavil účinnosť výpovede, ktorú adresovala sťažovateľka svojmu špecifikovanému zamestnancovi, a to do právoplatnosti skončenia konania vo veci samej a súčasne dotknutému zamestnancovi uložil

povinnosť podať žalobu vo veci samej o určenie neplatnosti výpovede z pracovného pomeru danú mu sťažovateľkou 19. decembra 2019, do tridsiatich dní od právoplatnosti tohto uznesenia. O odvolaní, ktoré sťažovateľka proti prvostupňovému uzneseniu okresného súdu podala, rozhodol krajský súd namietaným uznesením, ktorým napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdil.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uvádza, že dotknutý zamestnanec podal 5. marca 2020 návrh na vydanie neodkladného opatrenia, ktorým sa domáhal pozastavenia účinnosti výpovede z pracovného pomeru danej mu sťažovateľkou 19. decembra 2019. Okresný súd rozhodol prvýkrát uznesením z 2. apríla 2020, ktorým predmetnému návrhu vyhovel. Toto rozhodnutie okresného súdu bolo zrušené uznesením krajského súdu z 30. júna 2020 a vec bola vrátená okresnému súdu na nové konanie a rozhodnutie. Okresný súd následne svojím uznesením z 30. septembra 2020 opäť návrhu vyhovel a krajský súd namietaným uznesením na základe odvolania sťažovateľky toto prvostupňové rozhodnutie ako vecne správne potvrdil. Sťažovateľka považuje namietané uznesenie krajského súdu za nedostatočne odôvodnené, keďže sa v ňom krajský súd podľa jej názoru nezaoberal sťažovateľkou prednesenými odvolacími argumentmi, ktoré boli podstatné pre posúdenie veci, namietané uznesenie tak sťažovateľka hodnotí ako arbitrárne a podľa nej jeho právne závery nevyplývajú zo skutkových zistení, ale sú s nimi v extrémnom nesúlade. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti v podrobnostiach prezentuje námietky, na ktorých založila odvolanie uplatnené proti prvostupňovému uzneseniu okresného súdu.

4. V postupe krajského súdu prezentovanom v namietanom uznesení vidí sťažovateľka porušenie svojich základných práv vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a na ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou argumentácie obsiahnutej v ústavnej sťažnosti sťažovateľky je tvrdenie o nedostatočnosti odôvodnenia a arbitrárnosti namietaného uznesenia krajského súdu, ktorým tento ako súd odvolací potvrdil vecnú správnosť prvostupňového uznesenia okresného súdu o nariadení neodkladného opatrenia spočívajúceho v pozastavení účinnosti výpovede, ktorú sťažovateľka tomuto zamestnancovi adresovala.

6. Ústavný súd považuje hneď v úvode za potrebné zdôrazniť, že posudzovanie podmienok na nariadenie neodkladného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy).

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) pristupuje k preskúmvaniu ústavných sťažností, v ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojich práv neodkladným opatrením alebo zabezpečovacím opatrením veľmi zdržanlivo, vychádzajúc z právneho názoru, podľa ktorého zásadne nie je oprávnený zasahovať do rozhodnutí všeobecných súdov, ktorými tieto nariaďujú neodkladné alebo zabezpečovacie opatrenia, a to nielen preto, že nie je opravnou inštanciou v rámci sústavy všeobecných súdov, ale aj preto, že ide o také súdne rozhodnutia, ktorými sa do práv a povinností účastníkov konania nezasahuje konečným spôsobom (napr. sp. zn. IV. ÚS 82/09, II. ÚS 96/2021). Ústavný súd meritórne posudzuje neodkladné a zabezpečovacie opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o nariadení neodkladného alebo zabezpečovacieho opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných a zabezpečovacích opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu.

7. Bez ohľadu na uvedené ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že aj v konaní o návrhu na vydanie neodkladného alebo zabezpečovacieho opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného alebo zabezpečovacieho opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené (napr. sp. zn. IV. ÚS 136/2014). Ústavný súd poukazuje tiež na to, že účelom zabezpečovacieho opatrenia je dočasná úprava práv a povinností strán sporu, ktorá neprejudikuje rozhodnutie vo veci samej. Všeobecný súd neodkladným opatrením dočasne upravuje pomery strán sporu, pričom je dôležité, že je povinný poskytnúť ochranu tomu, kto sa vydania takého opatrenia domáha, ale v rámci ústavných pravidiel tiež tomu, proti komu návrh smeruje (napr. sp. zn. IV. ÚS 257/2010).

8. Ústavný súd sa na účel posúdenia rešpektovania základných požiadaviek napĺňajúcich garancie práva na súdnu ochranu, prezentovaných v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto rozhodnutia, oboznámil s relevantnou časťou odôvodnenia namietaného uznesenia krajského súdu. Z obsahu odôvodnenia tohto rozhodnutia ústavný súd zistil, že podľa krajského súdu dotknutý zamestnanec (žalobca) osvedčil nárok, ktorému žiadal poskytnúť ochranu navrhovaným neodkladným opatrením. Krajský súd v dôvodoch svojho rozhodnutia poukázal na obsah spisového materiálu, z ktorého je zrejmé, že zamestnanec sťažovateľky podal 6. decembra 2019 trestné oznámenie z dôvodu, že v spoločnosti sťažovateľky, kde je zamestnaný, malo dôjsť k závažnej protispoločenskej činnosti. Z dôvodu podaného trestného oznámenia dotknutého zamestnanca na spoločnosť sťažovateľky ako jeho zamestnávateľky adresovala príslušná prokuratúra zamestnancovi upovedomenie z 11. decembra 2019, v ktorom mu oznámila, že mu je v súlade s § 4 ods. 1 zákona č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon 54/2019 Z. z.“) poskytnutá podľa § 7 citovaného zákona ochrana. Následne príslušný inšpektorát práce rozhodnutím z 3. februára 2020 vydal potvrdenie, ktorým pozastavil účinnosť výpovede z pracovného pomeru danej dotknutému zamestnancovi sťažovateľkou 19.

decembra 2019. Krajský súd vysvetlil, že uvedený zamestnanec (žalobca), ktorý sa ako podávateľ podnetu o protispoločenskej činnosti na svojho zamestnávateľa (sťažovateľku) domnieval, že je v súvislosti s podaním tohto trestného oznámenia postihovaný doručením výpovede z pracovného pomeru, sa obrátil na príslušný inšpektorát práce, ktorý pozastavil účinnosť postihu (výpovede) na štrnásť dní a následne sa tento zamestnanec obrátil na okresný súd s návrhom na vydanie neodkladného opatrenia, kde okresný súd tomuto návrhu vyhovel. Krajský súd vysvetlil, že je nesporné, že vznik ochrany oznamovateľa protispoločenskej činnosti je datovaný na deň doručenia oznámenia o poskytnutí ochrany zamestnávateľovi, avšak v konaní o navrhovanom neodkladnom opatrení nebola právne podstatnou otázkou, na ktorú poukazovala sťažovateľka, a to či v čase doručenia výpovede dotknutému zamestnancovi mala sťažovateľka vedomosť o tom, že sa na žalobcu vzťahuje ochrana oznamovateľa protispoločenskej činnosti (sťažovateľka tvrdila, že jej oznámenie príslušnej prokuratúry o poskytnutí ochrany zamestnancovi nebolo predtým, ako adresovala tomuto zamestnancovi výpoveď, doručené, keďže toto oznámenie neprevzala ňou oprávnená osoba). Krajský súd zdôraznil, že relevantnou bola tá skutočnosť, že sa zamestnanec domáhal pozastavenia účinnosti výpovede, ktorú mu sťažovateľka doručila, keďže ak zamestnávateľovi nebolo oznámené, že je zamestnanec chráneným oznamovateľom, môže voči zamestnancovi uskutočňovať úkony voľne, avšak po uskutočnení takéhoto úkonu voči zamestnancovi (napr. po doručení výpovede) môže byť zamestnávateľovi zabránené pokračovať v tomto úkone, keďže inšpektorát práce môže pozastaviť účinnosť a vykonateľnosť tohto úkonu. Ide totiž o ex post alebo následnú ochranu, ktorá zahŕňa prípady, keď pracovnoprávny úkon už bol uskutočnený a oznamovateľ s ním nesúhlasí a zároveň sa domnieva, že tento úkon bol vykonaný v súvislosti s jeho oznámením. Krajský súd ďalej interpretoval, že v takomto prípade môže whistleblower podať inšpektorátu práce žiadosť o pozastavenie účinnosti predmetného pracovného úkonu v zákonom určenej pätnásťdňovej lehote plynúcej odo dňa, keď sa o pracovnoprávnom úkone dozvedel, pričom dôkazné bremeno preukázania neexistencie príčinnej súvislosti medzi úkonom voči dotknutému zamestnancovi a oznámením protispoločenskej činnosti spočíva na zamestnávateľovi. Pokiaľ sa to zamestnávateľovi preukázať nepodarí, inšpektorát práce účinnosť dotknutého úkonu pozastaví, o čom vydá potvrdenie, v ktorom oznamovateľa poučí o možnosti podať na súde návrh na nariadenie neodkladného opatrenia. Krajský súd konštatoval, že sa nestotožnil s odvolacím námietkami sťažovateľky týkajúcimi sa doručenia, resp. nedoručenia oznámenia príslušnej prokuratúry o poskytnutí ochrany zamestnancovi (žalobcovi) 19. decembra 2019, resp. s námietkou, že dôvody nariadenia neodkladného opatrenia zanikli odložením podaného trestného oznámenia orgánom činným v trestnom konaní, keďže odloženie trestného oznámenia podaného dotknutým zamestnancom z dôvodu, že trestnosť činu ním oznámeného zanikla, nemá právny súvis s nariadeným neodkladným opatrením, pretože ochrana oznamovateľa trvá počas, ale aj tri roky po skončení trestného konania alebo konania o správnom delikte.

9. Vychádzajúc z prezentovaných informácií, ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie namietaného uznesenia krajského súdu zodpovedá rozhodnutiu predbežnej povahy o neodkladnom opatrení, je vnútorne konzistentné a zrozumiteľné, pričom reaguje na všetky skutočnosti, ktoré sú podstatné pre posúdenie splnenia zákonných predpokladov na vydanie neodkladného opatrenia. Je vecou všeobecných súdov, aby vyhodnotili splnenie zákonných podmienok na nariadenie neodkladného opatrenia, pričom do vyhodnotenia dôkazov osvedčujúcich nárok, ktorý má byť týmto opatrením

dočasne chránený, ktoré je založené primárne na skutkových otázkach, ústavný súd zásadne nie je oprávnený zasahovať alebo právny názor všeobecného súdu nahrádzať svojim uvážením, ak nezistil také závažné výnimočné okolnosti svedčiace o procesnom excese, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu. V prípade sťažovateľky takéto výnimočné okolnosti svedčiace o zjavnom procesnom excese, ktoré by si vyžadovali zásah zo strany ústavného súdu, ústavný súd nezistil. Ústavný súd konštatuje, že výklad krajského súdu o poskytnutí ex post ochrany (ochrana v prípadoch, keď pracovnoprávny úkon bol voči zamestnancovi – oznamovateľovi už uskutočnený) oznamovateľovi protispoločenskej činnosti v zmysle režimu ustanovení § 12 zákona č. 54/2019 Z. z. nijako neodporuje účelu a zmyslu citovanej právnej úpravy, ktorá má bezpochyby za cieľ poskytnúť tzv. whistleblowerom komplexnú a účinnú ochranu pred postihmi zo strany zamestnávateľov, ktorých protispoločenskú činnosť títo oznámia.

10. Navyše, ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu rozhodovaciu prax, keď v podobných súvislostiach vyslovil názor, že rozhodnutím o nariadení neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia, prípadne rozhodnutím o zrušení takéhoto opatrenia vydaného v rámci občianskoprávneho konania môže súd porušiť základné právo alebo slobodu účastníka súdneho konania, avšak takéto porušenie by sa mohlo stať predmetom konania podľa čl. 127 ods. 1 ústavy len vtedy, ak by mu nebolo možné poskytnúť ochranu prostredníctvom účinného právneho prostriedku nápravy dostupného účastníkovi konania pred všeobecnými súdmi (princíp subsidiarity) (III. ÚS 281/07). Predpokladom na záver o porušení základných práv a slobôd je také porušenie, ktoré nie je napravitelné alebo odstrániteľné činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní o veci samej (obdobne I. ÚS 46/00). Aj v prípade vyhovenia návrhu na nariadenie tohto opatrenia je garantované právo dotknutého účastníka konania na konečnú, definitívnu ochranu poskytovanú súdom rozhodnutím vo veci samej.

11. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd vyhodnotil ústavnú sťažnosť sťažovateľky ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietol.

12. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. júla 2021

Peter Molnár
predseda senátu